

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Kotiaho, Janne Sakari

Title: Vertailutilalla on väliä

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Kotiaho, J. S. (2017, 31). Vertailutilalla on väliä. *Ympäristö*, (2), 9.
[http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Ymparistolehti/2017/Vertailutilalla_on_valia\(42692\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Ymparistolehti/2017/Vertailutilalla_on_valia(42692))

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Vertailutilalla on väliä

MAAPALLON IHMISPOPULAATIO kasvaa, ja tarvitsee yhä enemmän ruokaa, energiaa, vettä, materiaaleja ja tilaa. Tarpeidemme tyydyttäminen heikentää väistämättä muiden lajien elinympäristöjä.

Elinympäristöjen tilan parantamiseen pyritään YK:n biodiversiteettisopimuksella (*Convention on Biological Diversity*, CBD). Sen on ratifioinut lähes 200 maata, myös Suomi.

Sopimuksen mukaan 15 prosenttia heikennetyistä elinympäristöistä ennallistetaan vuoteen 2020 mennessä. Samaan aikaan Hallitustenvälinen biodiversiteetti- ja ekosysteemipalvelupaneeli (IPBES) valmistele maailmanlaajuista arviota siitä, kuinka paljon ihminen on elinympäristöjä heikentänyt.

SUOMESSA ELINYMPÄRISTÖJEN tilan edistämistä pohtinut ympäristöministeriön asettama ELITE-työryhmä on jo ottanut kantaa siihen, mihin heikennettyjen elinympäristöjen tilaa tulisi verrata. Työryhmä valitsi vertailutilaksi luonnontilan. Keskustelu aiheesta oli tosin kärkevä, ja työryhmän mietintöön jätettiin vertailutilasta eriäviä mielipiteitä.

Työryhmän mukaan elinympäristöjen nykytilan vertailutila on tila, jota ihminen ei ole heikentänyt. Luonnontilaa ei pidä ajatella historiallisena tilana, sillä elinympäristöt muuttuvat luontaisesti jatkuvasti. Luonnontila on tila, joka vallitsisi nyt, jos ihminen ei olisi sitä heikentänyt.

Työryhmän määritelmän mukaisesti Suomen maapinta-alasta on eriasteisesti heikennettyä 84 prosenttia, ja monimuotoisuudelle tärkeimmistä elinympäristöjen piirteistä on hävitetty keskimäärin 61 prosenttia.

MIKSI VERTAILUTILALLA on merkitystä? Mitä enemmän heikennystä vertailutilassa sallitaan, sitä pienempi on ennallistamisen tarve asetetun prosentuaalisen tavoitteen saavuttamiseksi. Jos vertailutilaksi valitaan joku muu kuin luonnontila, esimerkiksi tila 50 vuotta sitten, heikennyksen määrä näyttää todellista vähäisemmältä, ja kansainväliset velvoitteet täytyvät vaivatta – mutta vain paperilla.

Toinen syy on maiden välisen tasapuolisuuden vaatimus. Kehittyneet maat ovat käyttäneet hyväksi luonnonvaroja ja tuhonneet luontaiset elinympäristöt jo vuosisatoja sitten. Kehittyvissä maissa pahin myllerrys on vielä käynnissä. Eriaikaisesta elinympäristöjen heikentämisestä johtuen nykytilan vertaaminen esimerkiksi 50 vuotta sitten vallinneeseen tilaan johtaa vaikutelmaan, että kehittyneet maat olisivat heikentäneet elinympäristöjä kehittyviä maita vähemmän.

ekologian professori
Janne S. Kotiaho
Jyväskylän yliopisto
Ympäristö-lehti
2/2017

Kirjoittaja on ELITE-työryhmän puheenjohtaja ja kansallisen IPBES-paneelin, eli luontopaneelin, jäsen. Hän on lisäksi jäsen hallitustenvälisen IPBES-paneelin asiantuntijaryhmässä, joka laatii globaalia arviota elinympäristöjen tilasta ja keinoista, joilla sitä voitaisiin parantaa.

Tällöin kehittyneet maat saavuttaisivat 15 prosentin ennallistamistavoitteen vähäisemmällä toimenpiteillä kuin kehittyvät maat. Luonnontilaan verrattaessa heikennyksen todellinen määrä paljastuu, ja tavoitteen saavuttaminen vaatii kehittyneiltä mailta kehittyviä maita suurempia panostuksia.

SUOMEN LÄHESTYMISTAPA on saanut kansainvälisesti paljon positiivista huomiota. Biodiversiteettisopimuksen 13. osapuolikokous pidettiin viime joulukuussa Meksikossa. Suomalaiset esittelivät siellä ELITE-työryhmän mietintöä kokouksen pääsihteeri **Braulio Diasin** kutsusta.

Hallitustenvälisen IPBES-paneelin työ asiassa on vielä kesken. Keskustelu luonnontilasta vertailutilana käy kiivaana. Jää nähtäväksi onko kansainvälinen yhteisö valmis tarkastelemaan ihmisen aiheuttamaa elinympäristöjen heikennystä yhtä rehellisesti kuin Suomi.

Julkaistu 6.4.2017 klo 16.38, päivitetty 6.4.2017 klo 16.36

Aihealue:

- [kansainväliset sopimukset,](#)
- [biodiversiteettipolitiikka,](#)
- [elinympäristö,](#)
- [ennallistaminen,](#)
- [luonnon monimuotoisuus, biodiversiteetti,](#)
- [julkaisut](#)